

Koncept for bibliotekets betjening af læsesvage

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Materialerne.....	2
Forsiden fremad	2
Både skøn- og faglitteratur.....	3
Pictogrammer	3
Biblioteksrummet	4
Nyt møbel	4
Plastkasser	4
Banner	4
Gulvtæpper.....	5
Farver.....	7
Placering	7
IT.....	7
Hjemmeside.....	7
Målgruppen Læsesvage/ordblinde.....	7
Målgruppen Formidlere	8
Markedsføringsmateriale	8
Logo	8
Planche	9
Velkomstbrochure	9
Postkort	10
Reklamefilm.....	10
Betjening og vejledning	10
Fra kollega til kollega	10
" Læse guides"	10
Samarbejde med virksomheder	10

Best Practise	10
Indsamling af data	10
Rapporter og links	10
Sparring.....	11
Forum	11

Indledning

Dette er en beskrivelse af konceptet for bibliotekets betjening af unge og voksne læsesvage og ordblinde. I forbindelse med udarbejdelsen af konceptet har projektet indsamlet BestPractise fra biblioteker i Danmark samt gennem et studiebesøg på biblioteker i Holland. Desuden har vi læst en række af rapporter og anbefalinger, som vi også har brugt i forbindelse med konceptet.

Det har været vores formål at gøre konceptet enkelt og tilgængeligt for alle biblioteker. Det betyder også at mange detaljer fra rapporter og anbefalinger ikke er medtaget, men de kan læses via de enkelte rapporter. Rapporterne og anbefalinger fra andre er sikret tilgængelige gennem litteraturhenvisninger, links eller filer. Mangler der rapporter i vores fortegnelse er man velkommen til at kontakte projektets redaktør.

Vi har valgt at inddele konceptet i nogle overordnede temaer. Temaerne udfoldes på hjemmesiden i forskellige punkter medens denne oversigt giver en kort samlet oversigt.

Temaerne er:

- Materialerne
- Biblioteksrummet
- IT
- Hjemmeside
- Markedsføringsmateriale
- Betjening og vejledning
- Sparring

Vi håber at rigtig mange bliver inspireret til at bruge konceptet i eget bibliotek. De dele vi har produceret er frit tilgængelige og kan downloades og genbruges af alle biblioteker. Det vi så som en af forcerne i Holland var netop det fælles koncept, hvilket giver en fælles genkendelighed i al sin enkelthed.

Materialerne

Forsiden fremad

- Placer alle materialer, så de står med forside fremad.

Både gennem anbefalinger fra danske biblioteker og fra besøg i Holland er et af de vigtigste elementer i konceptet, at materialernes forsider vises. Ryggene – med tekst og evt. klassemærke fremmer på ingen måde nysgerrigheden. Det kan et interessant eller sigende billede derimod. Denne – for voksne utraditionelle måde at præsentere mange materialer på – kræver andre former for inventar. Til præsentation af forsiderne hører i konceptet også særlig udviklet inventar (se pictogrammer, plastkasser, møbel)

Både skøn- og faglitteratur

- Lad samlingen til læsesvage og ordblinde bestå af både skønlitteratur og faglitteratur.

Det er også vigtigt at notere sig, at alle ikke læser lige godt/dårligt. Derfor er det en god ide at have materialer af vekslende sværhedsgrad. Vi har valgt at blande lette og svære materialer. Hvad der er let for den ene kan være svært for den anden. Alle materialer har således samme opstilling. Dog har vi ”pillet” de letteste ud og placeret under et særligt pictogram.

Vær opmærksom på at den største gruppe af ordblinde er mænd. Sørg derfor for at dimensionere emnerne med hensyntagen til dette.

Noget af det der har givet det største udlån er 99.4 og fantasy

- Udvælgelse af materialer til området, der ikke decideret er udgivet med henblik på ordblinde/læsesvage, har været følgende kriterier:

Kriteriernes indbyrdes samspil er afhængig af materialet.

Rimeligt letlæst materiale. (korte ord og sætninger)

Mange billeder.

Uensartede højrekanter i teksten .(fremmer læsevenligheden)

Undgå: (tekst skrevet i uroligt farvede felter kan gøre læsningen vanskelig)

Pictogrammer

- Det skal gøres så nemt som muligt for brugeren at finde noget indenfor det emne man interesserer sig for.

Der er fremstillet ikoner til både skønlitteratur og faglitteraturen. Til pictogrammerne er der supplerende info om emnet og evt. klassemærke. Alle er velkommen til at bruge pictogrammerne. De kan printes ud fra hjemmesiden og herefter lamineres Pictogrammerne er printet på almindeligt papir og derefter lamineret med plasttykkelsen 250 MIC, 216 mm.*303 mm. Du kan finde pictogrammerne på hjemmesiden www.letbib.dk.

Vi har valgt at oprette særlige emnekasser. En emnekasse kan f.eks. hedde Krig. I sådan en emnekasse kan placeres både skøn- og faglitteratur.

Biblioteksrummet

Nyt møbel

- Præsentation af forsiderne fremad kræver et nyt møbel i biblioteksrummet

Som inspiration er der designet et nyt møbel. Møblet består af fire elementer, som kan kombineres. To forskellige typer bladrekrybber, et stå-bord m. tilknyttet bænk samt et siddebord med plads til fire. Det er hensigten med møblet at materialer og arbejdsplads integreres i et møbel. Møblet er konstrueret med den filosofi, at brugeren skal have elektroniske hjælpemidler i nærheden af materialet. På den måde kan brugeren få læst f.eks. bagsider op med håndscanner. På møblet præsenteres materialerne med forsiden fremad, der placeres printscanner og håndscanner, som tilknyttes PC'er. På bænken kan man bruge høretelefoner tilknyttet PC eller andet afspilningsudstyr.

I møblet er der indbyggede plastkasser. Plastkasserne er produceret hos Plastsnedkeriet og er aftagelige og fleksible i brugen. Der kan placeres materialer på flere ledder og flere højder. Plastkasserne kan påklæbes logo. Vi har bestilt kasser i akryl grøn 777 8 mm. tykkelse.

Der ligger målfaste tegninger til møblet på letbib.dk under fanen biblioteksrummet.

Møblet er designet af Jens-Christian Nørmark, Arkitekt MAA – Industriel Designer MDD.

Plastkasser

Som supplement til "møblet" kan man bruge klare kasser i plexiglas. De kan placeres på almindelige reoler og vendes efter størrelsen på materialet. Bestilling hos: Plastsnedkeriet Aps, Thrigesvej 12, 8600 Silkeborg
Mål: 200 (H) x 220 (B) x 300 (D) og 3 mm i tykkelse, Pris excl. Moms ca. 175 kr.

Banner

I projektet har vi fået designet et banner i stof til ophængning over området.

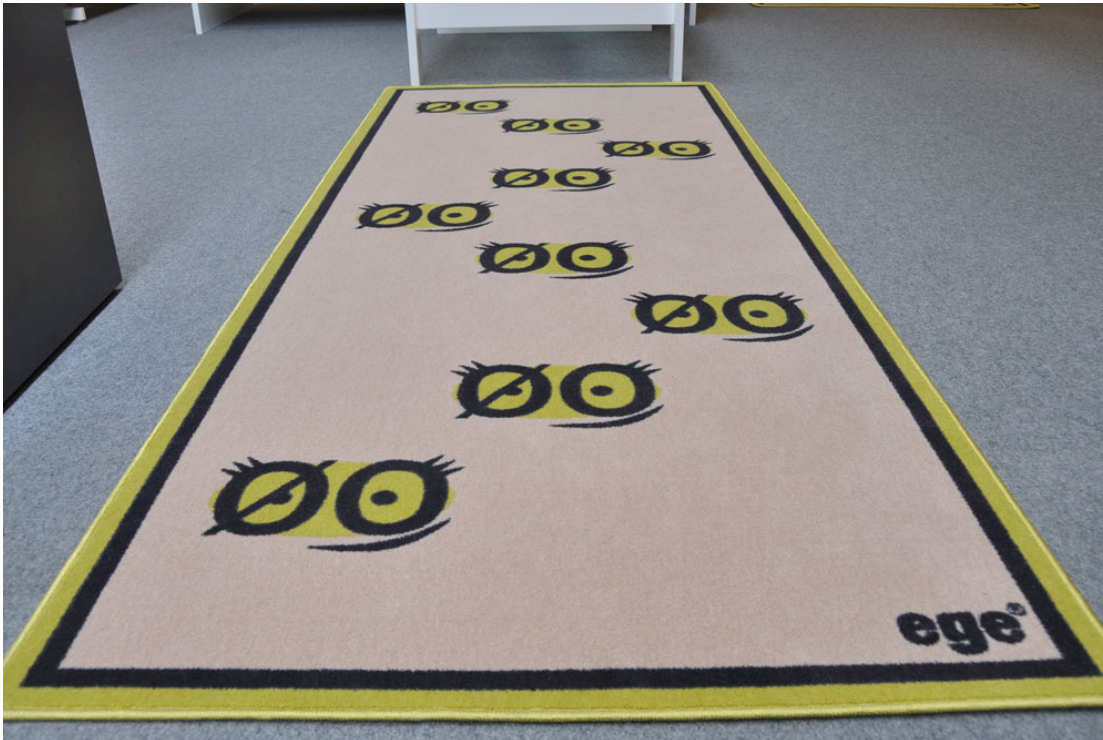

Banneret er produceret hos Shade-n-light på netadressen www.shade-n-light.com Der er givet tilbud til tryk af bannere på 976,75 pr. styk inklusiv forsendelse. Størrelsen på banneret er 70 cm. * 70 cm. Kontakt Steen Knarberg på mail contact@shade-n-light.com

Gulvtæpper

Ege tæpper har sponsoreret to type tæpper til området.

Det ene er en løber på 115 cm. I bredden og 284 cm. I længden.

Det andet tæppe er en forlægger på 115 cm. I bredden og 160 cm i højden.

Begge tæpperne indbyder til at besøge området og understøtter genkendeligheden i letlæsningsområdet.

Farver

Der er valgt en lys grøn farve til logo, plancher, m.m. Til brug for bestilling: CMYK følgende: C 25,1 M 0, Y 69,8 K 0

Forslag til farvebrug: Endegavle på reoler, logo på plancher og markedsføringsmateriale, plastkasser til "møblet", gulvtæppe

Placering

"Møblet" og tilknyttede reoler placeres synligt fra indgangspartiet. Hvis dette ikke er muligt opsættes planche eller anden tydelig information nær indgangspartiet. Brug den karakteristiske grønne farve til at lede mod området.

IT

Der er flere it-værktøjer, som kan bruges af målgruppen og afhjælpe nogle af læsevanskelighederne. Man skal være sig bevidst hvorledes værktøjerne skal være tilgængelige og hvorledes de skal bruges. Noget kræver at man kan sidde i fred og ro arbejde med programmerne og værktøjerne. Andet kan bruges umiddelbart og uden øvelser.

Scanner. Kan bruges til indscanning af dokumenter for programmet ViTre. Når teksten er indscannet skal det bearbejdet via et tekstbehandlingsprogram. Det kræver kendskab og øvelse at bruge.

ViTre består af flere elementer: Tekstgenkendelse, oplæsning og stavehjælp. Se vejledninger på www.scandis.dk

Læsepen. Læsepenen tilknyttes PC'en og kan umiddelbart oplæse tekst via ViTre.

Dictus (talegenkendelse): Kræver arbejdsro for brugeren og øvelse.

Høretelefoner. Kan evt. bruges.

PC . Vi har valgt at opstille en touchskærm , hvor læsepenen (C-pen) er tilkoblet.

I vores udlån er p.t. kun opstillet touchskærm med C-pennen. Brugere vil kunne få oplæst bagsidetekster eller andre kortere tekster. Forsiden på skærmen er hjemmesiden www.letbib.dk.

Hjemmeside

- Hjemmesidens adresse er www.letbib.dk

Til hjemmesiden er der to forskellige målgrupper. Formidlerne og læsesvage/ordblinde. Hjemmesiden er opdelt i disse to målgrupper.

Målgruppen Læsesvage/ordblinde

- Eksempelsamling der let kan søges i

Overvejelser omkring let adgang til hjemmesiden har medført at navnet www.letbib.dk er blevet valgt. Det er nemt at læse og rimelig nemt at stave. Der vil også være adgang med adressen www.let-bib.dk

Filosofien om "forsiden fremad" og en let adgang til folkebibliotekernes samlinger har vi valgt at vise skiftende titler fra Herning Bibliotekernes samling for læsesvage / ordblinde. Der søges i materialer opstillet i letlæsningsområdet samt materialer der enten er bog+cd, cd, MP3 eller kassette. Der er to visninger. En visning af 10 random titler. Skifter dagligt. En samlet oversigt fordelt efter udvalgs-kriterier.

Med udgangspunkt i denne samling linkes direkte til Bibliotek.dk, hvor bestilling kan foretages. Mange biblioteker har meget mindre samlinger og det giver derfor et større udvalg at kunne søge i denne eksempelsamling.

Målgruppen Formidlere

- På Herning Bibliotekerne er der opbygget en eksempelsamling, som løbende opdateres.

Eksempelsamlingen tænkes brugt af formidlere, der ønsker at blive inspireret i forhold til deres egen lånerbetjening. Eksempelsamlingen er opstillet systematisk – alfabetisk og linker til bibliotek.dk – hvis bestilling ønskes foretaget. Samlingen opdeles på samme måde som til målgruppen læsesvage.

Markedsføringsmateriale

Logo

- Der er produceret et logo i samarbejde med projekt Markedsføring af bibliotekets tilbud til læsesvage.

Logoet er i sin simple form et halvlukket øje samt et åbent øje. Logoet illustrerer dig der har svært ved at læse / læse godt / læse klart.

Der behøves ikke lange forklaringer til logoet. Genkendeligheden er det vigtigste.

Logoet er samtidig en sammentrækning af sloganet Læs med øret, smag på ord.

LÆS MED ØRET SMAG PÅ ØRD

Planche

Planche til præsentation af området. Kan evt. placeres ved indgangen.

Planche kan bestilles hos Herning Bibliotekerne, Lene Schrøder, bible@herning.dk i standard format.

LÆS MED ØRET SMAG PÅ ØRD

For unge og voksne

- Lydbøger
- Bog + CD
- Lette historier
- Lette fagbøger

Spørg gerne biblioteket

Velkomstbrochure

- Velkomstbrochure til gruppen af ordblinde og læsesvage.

Udleveres ved bibliotekarbordet eller skranken, afhængig af hvor låneren indmeldes og orienteres om bibliotekets tilbud. Velkomstbrochuren kan hentes på www.letbib.dk og kan redigeres.

Postkort

- Postkort til placering udenfor biblioteksrummet. Tilbydes f. eks. Apoteker, Læger, Aftenskoler og andre skoler, Jobcentret, fagforeninger, A-kasse, Borgerservice

Reklamefilm

- Med reklamefilm menes et indslag der fortæller om bibliotekets tilbud. Den/de kan f.eks. ligge på PCén tilknyttet området.

På www.letbib.dk ligger film fra Nota, hvor ordblinde/læsesvage fortæller.

Betjening og vejledning

Fra kollega til kollega

Det kan være svært for alle der har publikumsbetjening at være lige meget inde i området vedr. betjening af læsesvage/ordblinde. Vi har derfor oprettet en huskeliste med væsentlig information. Noget af det skal udfyldes i henhold til lokale oplysninger, andet er generelt. Teksten findes i dokumentet: Ideer til vejledning af unge og voksne ordblinde. Dokumentet ligger under Biblioteksanbefalinger, Fra kollega til kollega på www.letbib.dk

”Læse guides”

Biblioteker fra indsamlingen af Best Practise anbefaler at der dedikeres særlige medarbejdere til betjening af området. De skal være de primære kontaktpersoner for brugerne, men alle skal selvfølgelig kunne vejlede i området. I vores ordning for Booking af en bibliotekar kan der bookes bibliotekarer der er specielt dedikeret til letlæsningsområdet.

Samarbejde med virksomheder

Ege Tæpper har sponsoreret tæpper til letlæsningsområdet. Vi har samtidig tilbudt deres læsesvage / ordblinde at deltage i undervisning i brug af Borger.dk og NemID. Undervisningen er specielt rettet mod deres medarbejdere og materialerne er tilrettet målgruppen. Vi arbejder på at få lavet kursusmateriale, specielt målrettet målgruppen.

Best Practise

Indsamling af data

Til udarbejdelsen af konceptet har projektet indhentet best practise fra biblioteker i Danmark. Best Practise er samlet i en rapport, der kan findes på hjemmesiden www.letbib.dk placeret under Biblioteksanbefalinger.

Rapporter og links

Der er allerede skrevet en del rapporter om emnet. De har i mange tilfælde indhold som er godt og meget brugbart, uden at vi dog har medtaget det i konceptet. Hensigten med konceptet har været at gøre det

enkelt og tilgængeligt, men der kan sagtens hentes mange ideer i rapporterne. De ligger enten vedhæftede eller som links.

Materialerne vi henviser til i "Rapporter" er udgivet inden for de seneste 20 år. Det er materialer, der vil være relevante at kende for bibliotekspersonale, der arbejder med unge og voksne ordblinde og læsesvage. Samlingen af links til Formidlerdelen samt Brugerdelen, har på samme måde som ved litteraturdelen, en kortfattet beskrivelse omkring indholdet i linket/materialet.

Sparring

Forum

Her gives mulighed for at diskutere i et lukket forum. Her kan udveksles ideer, tilknyttes filer og diskuteres relevante emner for målgruppen.

Det vil være biblioteksmedarbejdere, der har mulighed for at tilmelde sig forummet. Der skal anmodes om optagelse.